

وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ﴿القرآن﴾

دَعْلَم تَجْوِيد په موضوع يو منفرد كتاب

گلدسته د تجويد

﴿دَعْلَم تَجْوِيد ٲول اهم مسائل په شعرونو كښې﴾

تصنيف

احمد علي مرداني

فاضل جامعة العلوم الاسلاميه علامه بنورتي تاون كراچي

Ketabton.com

خوروڻڪه

اسلامي ادبي ٲولنه

يونيورسٲي روڊ مردان 0312-9818511

گلدسته د تجويد
منظوم

تصنيف

احمد علي مرداني

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دتجوید

﴿دَعْلَم تجوید بول اہم مسائل پہ شعرونو کبھی﴾

لیکونکے

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی

خوروونکے

اسلامی ادبی ٹولنہ مردان

تقريظ

استاد العلماء والشعراء حضرت مولانا

محمد ابراهيم فاني رحمه الله تعالى عليه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وحده والسلام على من لا نبي بعده! اما بعد په
قران كريم ڪنبي د الله تعالى جل شانہ ارشاد دے: وَرَتَّلِ
الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً. قران كريم د الله تعالى رالپڙي اخير مے ڪتاب
دے چي په خوڙ نبي ﷺ حضرت محمد ﷺ نازل ڪري
دے. ددي عظيم الشان ڪتاب چي ڇنگه معنيٰ او تفسير زده
ڪول ضروري دي دغه شان دا خبره هم ڏيره اهميت لري چي
ددي ڪتاب قراءت او تلاوت دي هم د تجويد اوقواعدو مطابق
اوشي. علم التجويد ڏير لوئي علم اوفن دے. په دي ڪنبي
ددي فن او علم ما هرينو ڏير ڪار ڪري دے او ڏير ڪتابونه ئي
ليڪلي دي. موجوده مختصره رساله محترم مولانا احمد علي
مرداني صيب د طالب علمانو د زده ڪر مے او د يادولو د پارہ په
پشتو نظم ڪنبي تياره ڪر مے ده. ماشاء الله ڏير په ښه انداز ئي
په دي ڪنبي قواعد د تجويد د شعرونو په شڪل پيش ڪري دي.
زما د عاده چي الله كريم دي دي مختصر مے رسالي ته قبوليت
عامه ور ڪري چي ٽول پښتانه ور نه تري مستفيد شي. آمين

محمد ابراهيم فاني

خادم العلم والطلبه بجامعہ دارالعلوم حقانيہ اڪوړه خټک

۵ محرم الحرام ۱۴۳۳ هـ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دَ صَاحِبِ كِتَابِ یُو خُو خَبِرِی

دَ اللّٰهُ تَعَالٰی شَكَرًا وَ احْسَانًا دَمے چِی مَوْنِبَه نَبِی دَ حَضْرَتِ مُحَمَّدِ
رَسُولِ اللّٰهِ ﷺ پَه اُمّتِ كِنِیْی پِیْدَا كِرُو اَو بِيَا نَبِی بِلِ احْسَانِ پَه مَوْنِبِ
دَا اَكِرُو چِی مَوْنِبِ لَه نَبِی پَه دُنْيَا كِنِیْی دَ دُنْيَا دَ ژَوْنَد تِیْرُو لَو دَ پَارَه یُو
عَظِیْم الشَّانِ كِتَابِ قُرْآنِ كَرِیْمِ رَا كِرُو . چِی دَ دُنْيَا اَو دَا خَرَدَ هَر یُو یُو
مَسْئَلَه دَ پَارَه كَافِی اَوْ شَافِی دَمے . دَغَه قُرْآنِ كَرِیْمِ بَانْدِی چِی
خُنْگِ پَه صَحِیْحِ لَو سَتَلُو بَانْدِی پِیْرِ اجْر و ثَوَابِ مَقْرُر دَمے . دَغَه
شَانِ كِه كِه یُو اِنْسَانِ دَغَه قُرْآنِ كَرِیْمِ غَلَطِ اَلْوَلِی دَ هَغَه اِنْسَانِ دَ پَارَه
پَه اَخْرَتِ كِنِیْی سَزَا اَوْ وَعِیْدِ هَم شَتَه . دَدَغِی سَزَا اَوْ وَعِیْدِ نَه دَبِیجِ
كِیْدُو دَ پَارَه اَوْ لَو نَبِی اجْرَدَ حَصُولِ دَ پَارَه پَه هَر دَوْرِ كِنِیْی عِلْمَاءِ اَوْ
قِرَاءِ پَه خِیْلِ خِیْلِ خَائِه زَبْر دَسْتِ مَحْنَتِ كِرِی دَمے . اَوْ دَا مَحْنَتِ بَه
تَرْقِیَا مَتَه یُورِی (اِنْشَاءُ اللّٰهِ) جَارِی وَی . چِی پَه بِنَه اَنْدَا زِ سِرَه دَ قُرْآنِ
كَرِیْمِ تَلَاوَتِ اَوْ كِرِی شِی اَوْ هَر یُو مُسْلِمَانِ پَه قُرْآنِ كَرِیْمِ كِنِیْی دَ
غَلَطُو نَه مَحْفُوظِ پَاتَه شِی . مَا هَم دَدَغِی مَقْصَدِ حَاصِلُو لَو دَ پَارَه
دَا مَخْتَصِرَه رَسَالَه دَ اللّٰهِ تَعَالٰی پَه فَضْلِ وَ كَرَمِ اَوْ تَوْفِیْقِ سِرَه تِیَارَه
كِرِی دَه . مَوْلِی كَرِیْمِ دِی نَبِی مَالِه اَوْ زَمَا وَ الدِّیْنُو ، تُولُو اُسْتَاذَانُو اَوْ
مَلِكُرُو لَرَه سَبَبِ دَ فَلَاحِ اَكْرُخُو یُو . وَ اللّٰهُ الْمُؤَفَّقُ وَ الْمَعِیْنُ . رِیْنَا تَقْبِلِ
مِنَا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ وَ تَبِّ عَلَیْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَابُ الرَّحِیْمُ
وَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی خَیْرِ خَلْقِه مُحَمَّدِ وَ اَلِهِ وَ اصْحَابِه اَجْمَعِیْنِ .

ابوالقاسم احمد علی مردانی

یونیورسٹی روڈ خوره بانپه مردان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولنی لیک

پس له حمده له صلوة دا بیان
 مبتدی دپاره خدایا کبری اسان
 مهربان شوکته په ما پرودیگار
 تاسوته به وړاندې کر مه خه اشعار
 مسائل می دتجوید کرل خه راجمع
 دالله نه پری داجر ساتم طمع
 عری کبھی چي ادا کله حرفونه
 مخرجونه یاد ساته او صفتونه
 دی ته وائی دقران علم تجوید
 نه دی گران بنه دے اسان علم تجوید
 دهر هغه خائے چي تکه ادا کی پری
 په مخرج سره دنیا کبھی به یاد پری
 پنخه تول دی مخرجونه دحرفونو
 یاد ساته دغه بیان دبنیادونو
 جوف او حلق سره کره ژبه شونہ دے نور دے
 دخیشوم ورسره نوم شته دے که گور دے
 دا اصول دمخارجو تول بیان دی
 لازمی دا پیژندل په هر انسان دی

مخارج دی بُنیادونہ دَ حرونو
 خان خیرساتہ ددغی بُنیادونو
 پہ کوم شان او کیفیت چي حرف اداسی
 صفتونہ بہ ترې جوړ ددې دُنیا شی
 دَ علم التجوید اہمیت او حکم

ہریو حرف صحیح لوستل دی ضروری
 دا لازم دی دتجوید پہ مبتدی
 دغہ حکم دَاللّٰہ ددې کلام دے
 معززہ دے عالی او چت مقام دے
 دغہ حکم دَ حدیثِ مصطفیٰ ﷺ دے
 چي دَ دو جہان دَ پارہ نُور زنادے
 داسے وائی پہ دُنیا کُشی عالمان
 پہ تجوید سرہ بنائستہ دغہ قرآن
 لحنِ جلی او لحنِ خفی

پہ دوه قسمہ دا غلطی دَ مبتدی دی
 پہ غلطو کُشی ختہ جلی دی ختہ خفی دی
 غلطی غتہ چي وی دغہ دہ حرامہ
 پہ لحنِ جلی یا دیری دا تمامہ
 صفت پریدی چي دَ حرف کلہ بشر
 لحن جوړ بہ ترې خفی شی سراسر

دا دوه قسمه دي غلطه دهر انسان
 كله لولى چي دنيا کني خوک قران
 بچ ساته ددي غلطونه خپل وجود
 په دنيا درنه جوړ نشي چي مردود
 د علم التجويد موضوع

د قران الفاظ موضوع ده د تجويد
 ترقي غواړه درې نه د مزید
 په تجويد سره دلوستلو تعليم

په تجويد سره قران لوستل پکاردی
 به تجويده ټول لوستونکی گناه گاردی
 په تجويد سره لوستلو کني عزت دے
 به له دغي دنيا در ذلت دے
 په تجويد سره بنائسته بنکاري قران
 لکه تاج چي وي په سر ديوانسان
 د علم تجويد مقصد او غرض

بنه صحيح د حرف ادا لری مقصد
 د تجويد د دغه حکم د ابد
 بنه بنائسته به پرې حرفونه د قران شی
 چي تابع خوک د تجويد په دي جهان شی
 دا قران په دے تجويد سره بنائسته دے

ددي ژوند دپاره بنكله نمونه ده
 هر انسان په دغه علم بنائسته كيږي
 لكه گل دباغيچي ترينه جوړيږي
 دتجوید مرتبي

مرتبي دي دتجوید درم دجهان
 داسه وائي په دنيا كښي عالمان
 يو تدوير دمه، بل دمه حدربل ترتيل
 عالمانو بيان كړم دمه تفصيل
 ترتيل نوم دمه دبنه رواواطينان
 تلاوت چي كوي كله مسلمان
 حدروائي تيز لوستلو ته دنيا كښي
 بيان شوم دقاريانو په وينا كښي
 نه وي تيز او په مزه چي تلاوت
 دا تدوير دمه په دنيا كښي هر ساعت
 مرتبي دومره تجويد له په دنيا دي
 لكه څنگ چي دري قطبي دهر يو ثادي

دتجوید ارکان

لكه څنگ چي داودس فرض څلور دي
 دتجوید سره ارکان دومره په كور دي
 مخرجونه دحرفونو پيژندل دي

پیژندل دی د صفاتو او وئیل دی
 پیژندل دی د حرفونو ټول احکام
 هم عادت د بنه لوستلو کړه مدام
 د تجوید د پاره ټول دغه ارکان دی
 په ترتیب سره چي بره دا بیان دی
 د علم التجوید فائده

خوک چي لولی په تجوید سره قران
 دارضاده د الله غنی سبحان
 د رسول الله ﷺ رضاشته په دے کار
 شته رضاد اولیاؤ په دغی لار
 آخرت کنی ئی بدله ده نعمتونه
 ملاویری به په دغی جنتونه
 د تسمیے او تعوذ بیان

هر کله چي تلاوت کړم د قران
 درې صورت به یاد ساته ددې جهان
 یابه ته شروع کوم سر نه سورت
 یاد مینغ نه به کوم ته تلاوت
 یابه ستا مینغ کنی سورت نه ابتدا وی
 درې حالت به دا دلته کنی تل ستا وی
 د اول صورت نه راشه خان خیر کړه

تعوذ او تسمیہ دوارہ پہ سر کرہ
 تعوذ او تسمیہ دل تہ را غلے
 دا عمل دے د محبوب نبی ﷺ دیر بشکلے
 دویم صورت کنبی تعوذ وئیل بہتر دی
 دا کارونہ دثواب د ہر بشر دی
 تسمیہ کنبی ہر بشر لہر اختیار دے
 دثواب دا پہ کارونو کنبی یو کار دے
 دریم صورت کنبی تسمیہ ہر خائے را غلے
 خیر دار ترینہ ہر بشر دے ہر یو کلے
 دتویے دسورت حکم بل جُداد دے
 ہفہ حکم راشہ لانڈی دل تہ داد دے
 تسمیہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دا حصہ ئی پہ اول کنبی نشتہ نشتہ
 دتعوذ او تسمیہ تفصیل

کتہ سورت نہ ستاوی چرے ابتدا
 تعوذ کرہ تسمیہ سے سرہ ادا
 صورتونہ ترے جو پرے تہول خلور
 وصلی کُل او فصل کُل نہ پس دی نور
 شتہ فصل اول وصلی ثانی صورت
 خلورم ئی دے الہ پہ حقیقت

پہ خلورو کنبی چي بره ذکر دای
 درے صورتہ پہ کنبی دلته تہول روادی
 وصل اول بیافصل ثانی صورت
 ن ناروادے دا صورت دتلاوت
 نور ددی نہ علاوہ چي درے ادا دی
 دغہ درے وارہ هر خائے کنبی تل روادی
 د مخارجو بیان

د مخرج مثال د کوردے د بنیاد
 بی بنیادہ کور لیدلی چا آباد
 حلق یا ژبہ یا وی شونہ د انسان
 د کوم خائے نہ ادا کیپی چي بیان
 مخرج دغی خائے تہ وائی پہ دنیا
 د قاریانو علم او دہ وینا
 مخرجونہ تہول دی اولس د حرفونو
 دا بیان دے یقینی د کتابونو
 چي ساکن وی د الف سرہ واویا
 جوفی نوم ددی مخرج دے پہ دنیا
 د همزی سرہ چي جمع کرے بیاها
 ادا کیپی دوی د حلق پہ انتہا
 مینخ د حلق دے عین او حالہ پہ جہان

خیال ساتی ددی خبری عالمان
 غین او خاد حلق اُخر نہ ادا کی پری
 پہ لفظونو کبھی چھی کلہ بیان پری
 دَاخِرِ رِثَمَے سرہ لہات چھی مل شی
 قاف بہ جو پرتری دُنیَا پہ ہر منزل شی
 لہِ رَا لَانْدِی ہری وقاف نہ کاف ادا دے
 دامِ خَرَجِ دَدِغِی قاف نہ بل جُدا دے
 مینِغِ دَژِیے کَہ تالو سرہ شی مل
 جیم دَشین سرہ راخِی پہ دِی منزل
 یا حَرکَتِ لِرَوْنِکِی، دارنگ یا دَلین
 ادا کی پری ددی خَائِے نہ پہ بہترین
 کَہ دَاژِیہ ددی ژامِی سرہ مَل شی
 جو پریہ ضاد تری دُنیَا پہ ہر محفل شی
 یو دَژِیے غارہ بل کپہ شمیرانیاب
 ثنایا رُباعِی دوارہ دہر باب
 ہم اُورِے دَ ضوا حک شی چھی تمام
 ادا کی پری ددی خَائِے نہ ہری ولام
 یو دَژِیے غارہ بل تالو کپہ برہ
 نون ددلتہ نہ ادا کپہ بِنَہ پہ نہرہ
 لہِ دِنِنہ چھی دَنون نہ خوک شی کلہ

را ادا به شی ددی خائے نه په خپله
 کړه د پاس غاښونو بیخ د ژبے سر
 طاء، تا، دال ترې ادا کیږی په هر در
 ژبے سر نه ادا کیږی ظا او ثا
 چي شی یو د ثنا یا غاره علیا
 دا مخرج د هریو ذال دے د جهان
 داسي وائی د قران دغه قاریان
 مینغ چي شی د ثنا یا د ژبے سر
 ورتنه خیال کوه دنیا کښي په نظر
 دا د صاد او زا د سین دے یو مخرج
 د بنائسته ډیر بهترین دے یو مخرج
 مینغ د لاندې شونډې دے مخرج د فا
 چي شی یو د ثنا یا غاره علیا
 کله شونډے چي دا دواړه یو خائے کیږی
 واو اوباء سره هر میم ترې ادا کیږی
 د غنّے مخرج خیشوم دے بیان شوے
 بنائسته دې سره دنیا کښي قران شوے
 مخرجونه د حرفونو دی داتول
 بُنیادونه د حرفونو دی داتول

★★★★★★★★

د خلی غائبونه

ثنا یا اوربعاى خلوړ خلوړ
 بیا انیاب او ضوا حك شته دُومره نُور
 طواحن غائبونه دولس شته په شمیر
 نواجذ خلوړ چي نه شی درنه هیر
 شل غائبونه د اضراس شول دغه شان
 دوه دیرش خُله کښي شول غائبونه د انسان

د صفاتو بیان

د صفت معنی راغلی ده حالت
 د اید شو په معنی د کیفیت
 ټول صفات لری دوه قسمه د جهان
 لازمی او عارضی دی عالیشان
 لازمی نه جدا کیږی له حرفونو
 خیال ساته ددغي ټولو صفتونو
 عارضی صفت وی حرف کښي کله کله
 کله کله دا د حرف نه بیل شی خپله
 د اښکلا وی د حرفونو د جهان
 که دُنیا کښي ورته خیال او کږی انسان
 په دې هر یو حرف بنائسته لکه د گل شی
 خوشبودار مشک و عنبر د هر محفل شی

خيال كوه ددغي ټولو بڼه تمام
 داسي وائي په دنيا كښي خاص او عام
 صفات لازمه

چي د حرف سره يو ځاي په هر مكان وي
 دا صفت به لازمى ددي جهان وي
 چي جدا ترينه په يو مقام كښي نه شي
 چي جدا ترينه په يو كلام كښي نه شي
 ورتنه وائي خاص او عام صفت لازم
 ورتنه وائي ټول تمام صفت لازم
 ياد كړه اوولس لازمى ټول صفتونه
 څنگ چي اوولس دي ياد شوي مخرجونه
 لس صفات درنه هيرنه شي متضاد دي
 ضد پنځه د پنځو دلته كښي ټول ياد دي
 ووه دي غير متضاده ټول صفتونه
 دا صفات لري جدا جدا حرفونه
 د صفات متضاده بيان

ټول پنځه د پنځو ضد دي متضاد
 دا صفات په دي صفت سره دي ياد
 لس حرفونه مهموسه دي د جهان
 نور راغلي جهريه ټول د قران

لس حرفونہ مهموسہ لری صفت
 کرہ فحٹتہ شخض سرہ سگت
 جہر نوم داوچت والی اوقوت دے
 نرم والے مهموسہ کنبی ہر ساعت دے
 دریم صفت دصفتونونہ شدت دے
 داشامل زمونر پر سرہ پہ تلاوت دے
 تبول دی نولس مجھورہ پہ شمار حرفونہ
 جہر سرہ بنائستہ کیپی دالفظونہ
 دشدت معنی سختی دہ دجہان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 پہ اتو حرفونو کنبی صفت شدت دے
 مجموعہ کنبی دا جدقظ بگت دے
 بل شدت تہ مخامخ صفت رخوت شتہ
 نرم والے پہ کنبی پروت پہ ہر جہت شتہ
 لکہ خنگ چپی دمنفوش شین دے شین
 دا آواز دے دنر مے بنہ بہترین
 درخوت حرفونہ شپارس دی پہ کور
 دشدت اوتوسط دی کور کنبی نور
 پنخہ تبول متوسط دی معتبر
 مجموعہ دتوسط دہ لن عمر

نة اواز پة کنبی بندی پی د انسان
 بین بین ورتہ ہم وائی پہ جہان
 پہ صفاتو کنبی پنعم دے استعلا
 ووة حرفونو کنبی راغلی پہ دنیا
 خص ضغط قظ ددی ده مجموعہ
 د حرفونو استعلاء ده دا حصہ
 ضد شپیم د استعلاء دے استفعال
 تہول لری دوویشٹ حرفونہ دکمال
 د اطباق صفت نہ خان کرہ بنہ خیر
 تہول خلور لری حرفونہ پہ ہر در
 طا او ظا سرہ ملگر مے صاد او ضاد
 مطبقہ سرہ دی دا حرفونہ یاد
 د اطباق ضد انفتاح دے ہر ساعت
 تہول پنخویشٹ حرفونہ دالری صفت
 پہ اذلاق صفت کنبی شپردی تہول حرفونہ
 فر من لب کنبی دی دا صفتونہ
 دغہ تہول متضادہ صفات شول تیر
 در نہ نة شی تلاوت کنبی چہی دا ہیر
 خیال ساتہ ئی تلاوت کنبی ہر ساعت
 بنائستہ کی پی پہ دے ہر خائے تلاوت

دَصَفَاتِ لَازِمَہِ غَیْرِ مُتَضَادَہِ بَیَانِ

لکہ ڄنگ دَفَاتِحِ چي ووۂ آیات دی
 دُومرہ غیر متضادہ لہ مقامات دی
 لکہ ڄنگ چي ووۂ آسمانہ دَ جہان دی
 دُومرہ غیر متضادہ صفات بیان دی
 تبول دی ووۂ منفردہ صفات دُنیا کبھی
 دادی غیر متضادہ ہرہ وینا کبھی
 پنڄو حرفو کبھی راغلے قلقلہ دہ
 قُطْبُ جَدُّ کبھی پرتہ دامجموعہ دہ
 یوصفت دے پہ صفاتو کبھی صغیر
 ذکر کرے علماء دے پہ تحریر
 زادِ صا دسرہ کرہ جمع بل کرہ سین
 دَصْفِیْر حَرْفونہ درے دی دا حسین
 یوصفت دے دَصْفَاتونہ تکریر
 رپیل دل دَڑیے را کبھی پہ تقریر
 یوصفت دَتَفْشِی شتہ پہ یقین
 دا صفت لری یو حرف ہغہ دے شین
 شین چي کلہ پہ دُنیا کبھی ادا کیڑی
 آواز خُلہ کبھی ورسرہ پورہ خوریڑی
 بنۂ پہ نرمہ ادا کیڑی حرف دَلین

دغہ دوه حرفونہ دی بنہ بہترین
 واونہ مخکبھی چي وی زور داپہ هر در
 زور دِیاء نہ مخکبھی وی چي پہ نظر
 ہلہ داصفت بہ دلته کبھی موندے شی
 ہلہ دا صفت ییادلته کبھی راتلے شی
 انحراف صفت دَراء سرہ دَلام دے
 چي یو بل تہ مائل کیری نو تمام دے
 یو صفت استطالت دے معتبر
 دغہ ضاد سرہ موندے شی پہ هر در
 دغہ غیر متضادہ دی صفتونہ
 چي ملگری دَئیائی دی حرفونہ
 دَصفاتِ عارضہ بیان

عارضی صفت وی حرف کبھی کلہ کلہ
 لکہ خنگ چي رانرے شی او پبلہ
 تہول لری دغہ صفت اتہ (8) حرفونہ
 بنائستہ کیری دَقران پہ دے لفظونہ
 لام اوراء سرہ چي میم ساکن کرے نور
 نون ساکن سرہ شُول دا حرفہ خلور
 دغہ رنگ دے میم اونون هر مشدد
 داتنویں دے دغہ رنگ ہم معتمد

همزه هغه چي لرونڪي مخڪڻي زوروي
 واوساڪن نه مخڪڻي پيڻ چي په يو دروي
 هريو ڄائے ڪڻي چي ڏيا نه مخڪڻي زيروي
 ڀڻه ڦاري دے چي آگاه له دے نه ڀيروي
 دَلام قاعدے

ڪه ڏ پاڪ اللہ ڏنوم نه مخڪڻي زوروي
 غت به لام ئي په لوستلو سراسروي
 د اللہ نه مخڪڻي پيڻ راشي چي ڪله
 لام ڏ پاڪ اللہ به غت وائے پخيله
 ڪه ڏ لام نه مخڪڻي زيرو راشي قرآن ڪڻي
 نري وايه دغه لام په ٽول جهان ڪڻي
 دغه دوه دي مقامات ڏ ڊڪ لوستلو
 لام ڏ پاره دي راغلي په وئيلو
 نور ڏ دوو (2) نه چي دي ڄومره مقامات
 نري لام هلته راغلي په حالات
 ڊڪ ويئلو ته تفخيم ڏ جهان وائي
 نرے ڪولو ته ترقيق دغه شان وائي
 په و اللہ ڪڻي لام ڀيل راڄي هر حال
 نري لام ڏ ڀسم اللہ لري مثال

★★★★★

دَرَا قَاعِدے

غتِ لوستلو تہ تفخیم پہ جہان وائی
 نرې والی تہ ترقیق دغہ شان وائی
 غتِ لوستل معنی راغلی دَ تفخیم دہ
 دا پہ را کبھی دَر حمان او دَر حیم دہ
 نرې کولو تہ ترقیق پہ دُنیا وائی
 داسے دل تہ کبھی قاریان عالمان بنائی
 اِرْجِعُوا ئی دے مثال ددی جہان
 رانرې ددی مثال دہ پہ بنے شان
 رانہ مخکبھی زور او پیش کتہ پہ دُنیاوی
 داساکنہ را بہ دکہ د دُنیاوی
 پہ ہر خائے کبھی ورتہ بنے او کرہ نظر
 دَ حرکت نہ ئی کرہ خان پورہ خیر
 زور او پیش کتہ وی دَر اَدَسر دَ پاسہ
 دالوستل بہ غتِ بنائستہ وی ستا دَ لاسہ
 دا دَشد سرہ راخی ہم کلہ کلہ
 بی لہ زیرہ بہ داوی ہر خائے پہلہ
 دا دَ زیر سرہ چہی راشی پہ یو در
 نرې وایہ دغہ را پہ ہر بشر
 را ساکنہ وی ساکنہ مخکبھی بلہ

مخکبئی زیر سرہ بہ داشی نری خپلہ
 را چئی وی دِ اِمالے پہ ہر حالت کبئی
 نری وایہ دغہ را پہ تلاوت کبئی
 زیر لرونکے داسی را پہ ہر مقام
 چئی دَروم سرہ اُدی پری شہ تَمام
 نری وایہ دغہ را پہ ہر حالت کبئی
 یاد ساتھ دغہ بیان پہ تلاوت کبئی
 دَمیم اونون مشدد قاعدہ

نون او میم لری غنہ ہغہ صورت کبئی
 مشدد چئی دوارہ راشی تلاوت کبئی
 دَمیم ساکن اونون ساکن قاعدے

لکہ خنگ چئی درے نقطے دَٹا او پادی
 حالتونہ میم ساکن لہ دومرہ دادی
 درے حالتہ دی دَمیم ساکن پہ شمار
 یو ادغام دے، بل اخفا او بل اظہار
 کَہ دَمیم ساکن نہ وروستو وی میم بل
 نُو مُدغم بہ شی دَمیم سرہ میم خپل
 دغنی سرہ بہ دغہ شی لوستلے
 دَادغام صورت دا ہر چادے لیکلے
 کَہ دَمیم ساکن نہ وروستو راشی باء

نو پے میم کنبی بہ غنّہ وی دَ اَخْفَاء
 میم اوباء کہ وروستو راشی پے یولار
 دلته کیپی پے ہر خائے کنبی تش اظہار
 دا حالت دَنون ساکن شولو تمام
 قلب سرہ ئی معتبردی تبول احکام
 دَنون ساکن اوتنویں قاعدے

اَخْفَاء، قلب سرہ، اظہار، ادغام کرہ نُور
 نون ساکن لری احوال دغہ خلور
 پے تنویں کنبی تبول جاری کرہ دایمان
 نون ساکن دَ پارہ حکم دَ جہان
 نون ساکن اوبہ تنویں کنبی شتہ اظہار
 کہ دَ حرفِ حلقی وروستوشی پے لار
 پے دوہ قسمہ بیان شوے ہر ادغام دے
 یو غنّہ سرہ، خالی ئی بل مقام دے
 یَنْمُو تبول خلور حرفونہ دَغْنِی دی
 بی غنّی چبی لام اورا دی ورپسی دی
 بل دوہ تہکونہ جوڑ شوے دے یو کور
 حکم خلقو بیان کرے ورلہ نُور
 نون ساکن تنویں بہ میم سرہ بدل شی
 کہ دَنون نہ پس وی دانو دا بہ تل شی

قلب دے نوم ددی بیان په دي صورت کښي
 چي دنون نه پس وي بآ په تلاوت کښي
 دغه وخت کښي يو غڼه بله اخفاء ده
 دا خبره بيان کړې علماء ده
 په نون ساکن او تنوين کښي فرق

نون ساکن ليکلې شي لکه فَمَنْ
 تنوين نه ښکاره کوي بل ته بدلن
 نون ساکن وئيلې شي په هر حالت کښي
 د هروصل او د وقف په صورت کښي
 د تنوين نون به شي وصل کښي لوستلې
 دغه وقف کښي هيڅ چا نه دے ليدلې
 ادغام او اظهار

لکه څنگ چي ټول پنځه ددين ارکان دي
 د ادغام دؤمره قسمونه په جهان دي
 يو مثلين دے دغه تام په مقام دے
 د قسمونو د ادغام نه يو ادغام دے
 شته دے قسم مُتَجَانِسِينَ يوبل
 داناقص او تام راځي په هر محفل
 بل ته وائي مُتَقَارِبِينَ تمام
 کله کله داناقصه وي ادغام

دَمَخْرَجَ صَفَاتِ سِرِّهِ دَ حَرْفِ كُفْتَارِ
 بِنَاءِ وَاضِحَةٍ تَهْ وَثِيلِ شَيْ اِظْهَارِ
 مَدِّ اَصْلِيٍّ اَوْ مَدِّ فِرْعَوِيٍّ

تَوَلَّ حَرْفُونَهُ بِنَاءِ رَاخِ كَلِّ پَهْ خَيْلِ مَقْدَارِ
 وَرْتَهْ وَاثِيٍّ مَدِّ اَصْلِيٍّ پَهْ كُفْتَارِ
 دَا تَعْرِيفِ دَمِ دَمَدِّ اَصْلِيٍّ بِيَانِ
 دَا سَمِ وَاثِيٍّ پَهْ دُنْيَا كُنْبِيٍّ تَوَلَّ قَارِيَانِ
 اَصْلِيٍّ مَدِّ مَدِّ ذَاتِيٍّ سِرِّهِ يَادِي پَرِي
 كَلِّهِ كَلِّهِ پَهْ طَبْعِيٍّ هَمْ بِيَانِي پَرِي
 مَوْقُوفِ نَهْ وِي اَصْلِيٍّ مَدِّ پَهْ خَهْ سَبَبِ
 بَسْ مَقْدَارِ دَ اَصْلِيٍّ مَدِّ لَرِي طَلْبِ
 پَهْ سَبَبِ بَانَدِيٍّ مَوْقُوفِ چِي وِي يَوْمَدِ
 وَرْتَهْ وَاثِيٍّ دَا دَمَدِّ فِرْعَوِيٍّ حَدِ
 فِرْعَوِيٍّ مَدِّ لَرِي پَهْ جَمْعِ دَوَهْ اَسْبَابِ
 دَهْمَزَمِ سِرِّهِ سَكُونِ كِرْهْ دَا عَرَابِ
 اَصْلِيٍّ هَرْ خَائِئِ هَرْ حَالَتِ كُنْبِيٍّ شَيْ لَوْ سَتَلِ
 عَارِضِيٍّ وِي كَلِّهِ كَلِّهِ غَرْخِي دَلِ
 دَمَدِّ مَتَّصِلِ اَوْ مَدِّ مَنفَصِلِ بِيَانِ

كَلِّهِ سَبَبِ دَ فِرْعَوِيٍّ مَدِّ چَرْمِ هَمْزَهْ وِي
 مَتَّصِلِ، مَنفَصِلِ قَسْمِ بَهْ دَا دَوَهْ وِي

متصل مددے یاد شوے پہ واجب
منفصل تہ جائز وائی ہر طالب
دَ (ساکن اعتبار سرہ) دَ مد قسمونہ

دَ ساکن چہی مد کبھی راشی اعتبار
دوہ قسمونہ ترے جو پری پہ ہر لار
یو لازم دے بل جائز سرہ دے یاد
دَ ساکن کوردے پہ دے سرہ آباد
پنخہ قسمہ دَ لازم شتہ پہ ہر در
دوہ قسمونہ دَ جائز دی معتبر
دَ مد لازم قسمونہ

لازم مددے پہ پنخہ قسمہ کبھی بند
پیدا کی پری تلاوت کبھی پہ دے خوند
یوتہ وائی کلمی او مثقل
کلمی مخفف دے ورسرہ بل
یو حرفی مثقل مد شتہ دے لازم
بل حرفی مخفف یاد ساتھ دائم
پنخہ دے مد لازم سرہ دلین
دا پنخہ قسمہ دَ مد شول بہرین
دَ مدونو مقدارونہ

مقدار در پری حرفونہ در پہ در

توسط دے مینغ دَ طول او دَ قصر
 خپل مقدار سرہ را خکل دَ حرف وینا کنبی
 دوہ حرکتہ دی دَ قصر پہ دُنیا کنبی
 زیات را خکل دَ طول تعریف دے حقیقت
 شپہ حرکتہ ئی مقدار دے ہر ساعت
 پہ اصلی مد کنبی را غلے تل قصر دے
 توسط پہ متصل کنبی معتبر دے
 منفصل کنبی توسط شتہ دَ جہان
 لکہ خنگ چي طول لازم کنبی دے بیان
 پہ وقفی مد، عارضی کنبی طول بہتر دے
 توسط سرہ جائز پہ کنبی قصر دے
 دَ ہمزے قاعدے

لکہ خنگ چي دوہ نقطی دَ ہر یوتا دی
 دَ ہمزے دُومرہ قسمونہ تل ادا دی
 نہ پتیری ہر ساعت چي شی لوستلے
 قطعہ دغہ پہ نوم شی رابللے
 پہ شروع کنبی وصلیہ ہمزہ لوستے شی
 مینغ کنبی دغہ پہ وینا را غر خیدے شی
 دَ اسمونو پہ شروع کنبی الف لام
 وصلیہ ہمزہ لری دغہ مقام

زور لرونکے دا همزه په هر مقام وی
 رنگ په رنگ دا مثالونو کښي مدام وی
 که دریم حرف دَ فعل پیش لری دُنیا کښي
 پیش په سربه دا همزه شی په وینا کښي
 که دریم حرف دَ تکی زیر لری یا زور
 زیر لری به دا همزه په دغې در
 اِسْمٌ، اِیْنٌ، اِبْنَةٌ دَ هَر یو لار
 وصلیه همزه لری زیر په گفتار
 ورسره شته رنگ په رنگ نور مثالونه
 دَ همزه وصلیه دای حالتونه
 که همزه دَ فعل وی په ابتدا کښي
 دا قطعی دَ زور سره ده په دُنیا کښي
 یو صیغه دَ مضارع متکلم ده
 دا واحد صیغه قطعی ده او دائم ده
 همزه توله قطعیه دی هر خائے نورے
 وصلیه نه علاوه چي داشوے تیرے
 پنځه فعله که موجود وی په یو دار
 په دریم حرف ورسره پیش وی په گفتار
 دَ کسرے نه به همزه دا محروم نه وی
 همزه دلته وصلیه به مضموم نه وی

اِسُو اِيتُو اِقْضُو اِدْرِمِ شُول دَغِه شَان
اِبْنُو اِتْقُو اِدْوِه نُو رِدِي دَجْهَان

حروفِ مدہ

واونہ کلہ چي پيش راشي مقدم
زير ديانہ مخکشي وي چي هغه دم
دالف نہ مخکشي زور چي په جهان شي
دغه درمے وارہ ساکن چي دغه شان شي
پہ مدہ حروف سرہ دغه ياديري
کتا بونو کشي زمونرہ بيانيري
ولا زور اوزيردي شمار ہم په مدہ کشي
ولا پيش دلته راغله هر حصہ کشي
دغه درمے وارولہ حکم مقدم دے
دا بيان دهر بيان نہ پيراهم دے

حروفِ لين

واواويانہ مخکشي کلہ چي وي زور
دغه دوارہ ہم ساکن چي کپري په سر
ورتہ وائي دوه حرفونہ تول دلين
اداشوي بنهٴ په نرمہ بہترین

دوقف بيان

ساہ کة اخلے دادے وقف شريعت کشي

اُدریدل دی دَقران پښه تلاوت کښي
 اُدریدل غواری انسان کله ناکله
 بندوی هغه قران کله ناکله
 یو پښه خپل اختیار سره انسان اُدریږي
 بل هغه چي تلاوت ورته گرانپږي
 نور کولے هغه نشي تلاوت
 نو مجبوره دے ساه اخلی دا ساعت
 اول وقف اختیاری ددې جهـان دے
 چي پخپله د انسان ختم بیان دے
 بل پښه اضطراری یاد دے در پښه در
 مجبوراً کوی دا وقف هر بشر
 که معنی پږي نه بدلیږي تلاوت کښي
 دغه دواړه دی روا پښه شریعت کښي
 پښه معنی باندې نظر چي د انسان وی
 علاماتو ته ئي خیال چي د قران وی
 دا پښه وقف اختیاری سره یاد پږي
 کتابونو کښي پښه دې نوم بیان پږي
 ساه شی لنډه نور لوستل چي پښه چاگران شی
 گران چي ده له تلاوت ددې قران شی
 وقف دے اضطراری پښه دې صورت کښي

خیال کوہ ددغی دواروتلاوت کنبی

دوقف قسمونه

تبول پننخه قسمه دوقف دی بیان
 داسے وائی پہ دنیا کنبی عالمان
 یولازم دے بل مطلق پہ هر مقام دے
 دغه وقف پہ قرآن کنبی خاص او عام دے
 جائز هم شته مجوز پہ تلاوت کنبی
 مَرخص پننخم راغلی دے صورت کنبی
 دا پننخه قسمه دوقف دی راغلی
 ادا کی پری ایاتونہ پہ دی بشکلی
 ضروری اولازم وقف دے پہه میم
 ادریدل دی رواشی پیه زاجیم
 ادریدل دی هم پہ طاباندی راغلی
 ادا کی پری ایاتونہ پہ دے بشکلی
 دائره وقف دپاره خائے پہ خائے ده
 دغه نخه دایت دجدائے ده
 قف سره پہ هر مقام بانندی ادریره
 بلے ساه سره بیامخ کنبی روانیره
 دا بهتردی دقرآن پہ تلاوت کنبی
 داسے وائی عالمان پہ دے صورت کنبی

وقف النبی (ﷺ) دے راغلیے پہ قرآن کنبی
 دغہ خائے دُدریدو دے پہ جہان کنبی
 دلته وقف دُنیا نو سردار (ﷺ) کرے
 وقف دلته کنبی نیکانو بار بار کرے
 قاف چي کله وی یواخے پہ قرآن کنبی
 وقف دلته بعض گنری پہ دے جہان کنبی
 دَسکتے شتہ پہ قرآن کنبی علامت
 بند وُل دی پہ دے سرہ تلاوت
 ساہ چي ماتہ درنہ نشی پہ جہان
 لِر ساعت نہ پس جاری کرہ خپل بیان
 دا تعریف دَهر سکتے دے پہ جہان
 داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
 وقفہ ہم وائی سکتے پہ قرآن کنبی
 خیال ساتھ ددغی ہر خائے ہر بیان کنبی
 صل بہ کله کله ستاشی پہ نظر
 اُدریدل نہ اُدریدل دی برابر
 لامطلب لری چي نشتہ اُدریدل
 تلاوت جاری ساتھ دلته کنبی خپل
 پہ محل دَوقف اُدی پرہ صحیح
 تام کافی حسن شتہ وقف ہم قبیح

کتہٴ خوک اُوکری اعتبار دَ کیفیت
 تہول خلور قسمہ بہ جور شی داساعت
 یو ابدال دے بل دے روم سرہ اسکان
 دَ اشمام سرہ شتہ وقف دغہ شان
 دَالُہ فضل و کرم سرہ کتاب
 ختم شولو ضروری ترینہ ہریاب
 پہ اُخر کبھی بیاسلام پہ محمد ﷺ
 داسحر سرہ ماہنام پہ محمد ﷺ
 ورسرہ درود زہٴ وایم پہ نبی ﷺ
 چہی بُنیاد دے پہ دُنیا دَ ہر ولی
 ورسرہ ئی شہٴ پہ ال تل سلامونہ
 پہ بنائست ئی پہ جمال تل سلامونہ
 بیاسلام دے پہ اصحاب دَ محمد ﷺ
 داسلام دے پہ ہریاب دَ محمد وی
 زہٴ پہ سرہ ختم وومہ خپل کتاب
 رتہ کپہ رانہ قبول پکبھی ہریاب
 تمت بفضل اللہ تعالیٰ وبتوفیقہ رنا تقبل منا انک انت السميع العليم . وتب علينا
 انک انت التواب الرحيم . والحمد لله تعالیٰ علی ذالک . وصلى الله تعالى علی خیر
 خلقه محمد وآله واصحابہ اجمعین .

جمعة المبارک 11 رمضان المبارک ... ستمبر 2008

دَعْلَم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**